YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (viides jaosto)
25 päivänä helmikuuta 1999 *

Asiassa C-320/95,

jonka Juzgado de lo Social de Santiago de Compostela (Espanja) on saattanut EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan nojalla yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadakseen tässä kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa

José Ferreiro Alvite

vastaan

Instituto Nacional de Empleo (Inem) ja

Instituto Nacional de la Seguridad social (INSS)

ennakkoratkaisun EY:n perustamissopimuksen 51 artiklan ja sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä 14 päivänä kesäkuuta 1971 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71, sellaisena kuin se on muutettuna ja ajan tasalle saatettuna 2.12.1996 annetulla neuvoston asetuksella N:o 118/97 (EYVL 1997, L 28, s. 1), 67 artiklan tulkinnasta,

* Oikeudenkäyntikieli: espanja.

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (viides jaosto),

toimien kokoonpanossa: J. C. Moitinho de Almeida, joka hoitaa jaoston puheenjohtajan tehtäviä, sekä tuomarit C. Gulmann, D. A. O. Edward (esittelevä tuomari), L. Sevón ja M. Wathelet,

julkisasiamies: S. Alber,
kirjaaja: hallintovirkamies L. Hewlett,

ottaen huomioon kirjalliset huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Espanjan hallitus, asiamiehenään valtionasiamies Paloma Plaza García,

— Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään oikeudellisen yksikön virkamiehet Maria Patakia ja Isabel Martínez del Peral,

ottaen huomioon suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen,

kuultuaan Ferreiro Alviten, edustajanaan asianajaja Abelardo Vázquez Conde, Orense, Espanjan hallituksen, asiamiehenään valtionasiamies Nuria Díaz Abad, Yhdistyneen kuningaskunnan hallituksen, asiamiehenään barrister Sarah Moore, ja komission, asiamiehenään Isabel Martínez del Peral, 30.4.1998 pidetyssä istunnossa esittämät suulliset huomautukset,

kuultuaan julkisasiamiehen 11.6.1998 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Juzgado de lo Social de Santiago de Compostela on esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle 21.9.1995 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 16.10.1995 ja jota on muutettu 30.4.1997 tehdyllä päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 12.5.1997, EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan nojalla kolme ennakkoratkaisukysymystä perustamissopimuksen 51 artiklan ja sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä 14 päivänä kesäkuuta 1971 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71, sellaisena kuin se on muutettuna ja ajan tasalle saatettuna 2.12.1996 annetulla neuvoston asetuksella N:o 118/97 (EYVL 1997, L 28, s. 1; jäljempänä asetus N:o 1408/71), 67 artiklan tulkinnasta.

2 Nämä kysymykset on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat Ferreiro Alvite sekä Instituto Nacional de Empleo (jäljempänä INEM) ja Instituto Nacional de la Seguridad Social (jäljempänä INSS) ja joka koskee Espanjan lainsäädännön mukaisen työttömyyskorvauksen maksamista yli 52-vuotiaille henkilöille.

Yhteisön oikeus

3 Asetuksen N:o 1408/71 eri etuusryhmiä koskevia erityissäännöksiä koskevan III osaston 6 luvun, otsikoltaan "Työttömyysetuudet", 67 artiklassa säädetään seuraavaa:

"1. Sellaisen jäsenvaltion toimivaltaisen laitoksen, jonka lainsäädännön mukaan edellytetään etuuksia koskevan oikeuden saamiseksi, säilyttämiseksi tai takaisinsaamiseksi vakuutuskausien täyttymistä, on otettava huomioon tarpeellisessa määrin

vakuutus- tai työskentelykaudet, jotka ovat täyttyneet palkattuna työntekijänä toisen jäsenvaltion lainsäädännön mukaan, niin kuin ne olisivat sen soveltaman lainsäädännön mukaan täyttyneitä vakuutuskausia edellyttäen kuitenkin, että työskentelykaudet olisi laskettu vakuutuskausiksi, jos ne olisivat täyttyneet tämän lainsäädännön mukaan.

2. Sellaisen jäsenvaltion toimivaltaisen laitoksen, jonka lainsäädännön mukaan edellytetään etuuksia koskevan oikeuden saamiseksi, säilyttämiseksi tai takaisinsaamiseksi työskentelykausien täyttymistä, on otettava huomioon tarpeellisessä määrin vakuutus- tai työskentelykaudet, jotka ovat täyttyneet palkattuna työntekijänä toisen jäsenvaltion lainsäädännön mukaan, niin kuin ne olisivat sen soveltaman lainsäädännön mukaan täyttyneitä työskentelykausia.

3. — — 1 ja 2 kohdan säännösten soveltaminen edellyttää, että sen osalta, jonka etua asia koskee, olisivat viimeksi täyttyneet:

— 1 kohdassa tarkoitetussa tapauksessa vakuutuskaudet ja

— 2 kohdassa tarkoitetussa tapauksessa työskentelykaudet

sen lainsäädännön mukaisesti, jonka mukaan etuuksia haetaan.

— — "

Espanjan lainsäädäntö

4 Espanjan sosiaaliturvaa koskevan yleislain, sellaisena kuin se on kodifioituna 20.6.1994 annetulla kuninkaan asetuksella nro 1/94 (BOE nro 154, 29.6.1994; jäljempänä Espanjan laki), 215 §:n 3 momentin mukaan yli 52-vuotiaille etuudensaajille suoritettava työttömyyskorvaus maksetaan työttömälle, joka on maksanut työttömyysvakuutusmaksuja kuuden vuoden ajan ja joka täyttää kaikki sosiaaliturvajärjestelmään kuuluvan maksuihin perustuvan vanhuuseläkkeen edellytykset lukuun ottamatta ikäedellytystä.

5 Espanjan lain 161 §:n 1 momentin b kohdan mukaan tällaisen eläkkeen myöntämisen edellytyksenä on, että vakuutusmaksuja on maksettu vähintään 15 vuotta, joista vähintään kaksi vuotta sijoittuu etuuteen oikeuttavan tapahtuman sattumista välittömästi edeltävän kahdeksan vuoden ajanjaksoon.

Pääasia

6 Pääasian asiakirjoista ilmenee, että 10.2.1936 syntynyt Ferreiro Alvite on maksanut palkattuna työntekijänä vakuutusmaksuja 1 303 viikon ajan Yhdistyneen kuningaskunnan sosiaaliturvajärjestelmään, mutta että hänen työuransa aikana yhtään vakuutuskautta ei ole täyttynyt Espanjan sosiaaliturvajärjestelmän piirissä. Hän sai kuuden kuukauden ajan Espanjaan palaaville siirtotyöläisille suoritettavaa työttömyyskorvausta. Kyseisen ajanjakson aikana Espanjan lain mukaan toimivaltainen järjestelmää hallinnoiva laitos maksoi hänen puolestaan vakuutusmaksut sairausvakuutus- ja perheavustusjärjestelmiin.

7 Ferreiro Alvite haki 11.4.1994 yli 52-vuotiaille tarkoitettua työttömyyskorvausta. Hänen hakemuksensa hylättiin 5.8.1994 tehdyllä päätöksellä sillä perusteella, ettei

hän ollut täyttänyt vakuutusmaksujen suorittamisen vähimmäisaikaa koskevaa edellytystä, jonka täyttyessä hänellä olisi ollut oikeus Espanjan sosiaaliturvajärjestelmän mukaiseen vanhuuseläkkeeseen. Hän vaati 19.9.1994 päätöksen oikaisua, mutta hakemus hylättiin 28.10.1994 tehdyllä päätöksellä.

8 Tämän jälkeen Ferreiro Alvite valitti Juzgado de lo Social de Santiago de Compostelaan, joka pohti asetuksen N:o 1408/71 48 artiklan 1 kohdan sovellettavuutta käsiteltävänään olevaan asiaan sekä kyseisen asetuksen 67 artiklan tulkintaa. Juzgado de lo Social de Santiago de Compostela päätti siis lykätä asian käsittelyä ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle kolme ennakkoratkaisukysymystä.

9 Koska nämä kysymykset ovat samat kuin yhteisöjen tuomioistuimen yhdistetyissä asioissa C-88/95, C-102/95 ja C-103/95, Martínez Losada ym., tutkimat kysymykset 2—4, jotka sama kansallinen tuomioistuin oli esittänyt, yhteisöjen tuomioistuimen presidentti päätti 19.10.1995 lykätä nyt käsiteltävän asian oikeudenkäyntiä siihen saakka, kun yhteisöjen tuomioistuin antaisi ratkaisun edellä mainituissa yhdistetyissä asioissa Martínez Losada ym.

10 Yhteisöjen tuomioistuin antoi 20.2.1997 tuomion yhdistetyissä asioissa Martínez Losada ym. (Kok. 1997, s. I-869) ja tiedusteli Juzgado de lo Social de Santiago de Compostelalta, pitäisikö se ennakkoratkaisupyyntönsä edelleen voimassa.

11 Kansallinen tuomioistuin ilmoitti pitävänsä ennakkoratkaisupyyntönsä voimassa mutta muotoilevansa ennakkoratkaisukysymykset uudelleen, koska se oli edelleen hieman epävarma kyseisten yhteisön oikeussääntöjen tulkinnasta.

12 Kansallisen tuomioistuimen mukaan lausumat, jotka Espanjan hallitus antoi yhteisöjen tuomioistuimessa edellä mainituissa yhdistetyissä asioissa Martínez Losada

ym., ovat näet ristiriidassa sen kanssa, miten Espanjan viranomaiset soveltavat Espanjan lakia käsitellessään siirtotyöläisten esittämiä työttömyyskorvaushakemuksia.

13 Kansallinen tuomioistuin muistuttaa tältä osin, että yhteisöjen tuomioistuin totesi edellä mainituissa yhdistetyissä asioissa Martínez Losada ym. antamansa tuomion 41 kohdassa, että yhteisöjen tuomioistuimelle esittämissään kirjallisissa huomautuksissa Espanjan hallitus nimenomaisesti totesi, ettei yli 52-vuotiaille suoritettavaa korvausta koskevan oikeuden saamisen edellytyksenä ole se, että asianomaisen osalta olisi maksettu vakuutusmaksuja vaaditun ajanjakson ajan Espanjan sosiaaliturvaan kuuluvaan vanhuuseläkejärjestelmään, ja että riittää, että asianomaiset ovat maksaneet vakuutusmaksuja 15 vuoden ajan jonkin toisen jäsenvaltion sosiaaliturvajärjestelmään tai että he ovat saman ajanjakson ajan maksaneet niitä osittain espanjalaiseen järjestelmään ja osittain jonkin toisen jäsenvaltion järjestelmään. Kansallisen tuomioistuimen mukaan Espanjan hallitus on tästä väitteestä huolimatta kuitenkin edelleenkin kieltäytynyt myöntämästä työttömyyskorvausta sillä perusteella, että hakijan olisi pitänyt olla tietyn ajanjakson ajan vakuutettuna Espanjan vanhuuseläkejärjestelmässä.

Ennakkoratkaisukysymykset

14 Tässä tilanteessa kansallinen tuomioistuin on 30.4.1997 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 12.5.1997, muotoillut ennakkoratkaisukysymykset uudelleen seuraavalla tavalla:

"1) Onko asetuksen N:o 1408/71 67 artiklan 1 kohtaa, sellaisena kuin se on nykyisin voimassa, tulkittava siten, että toimivaltaisen laitoksen on otettava huomioon toisen jäsenvaltion lainsäädännön mukaan täyttyneet vakuutus- tai työskentelykaudet, kun kyseessä on yli 52-vuotiaille työttömille tarkoitettu työttömyyskorvaus, josta säädetään *Ley General de la Seguridad Social*in kodifioidun tekstin hyväksymisestä 20.6.1994 annetun kuninkaan asetuksen nro 1/94 215 §:n 3 momentissa, siltä osin kuin henkilöllä on näiden kausien aikana maksettujen

maksujen perusteella ikäedellytysten täyttyessä oikeus vanhuuseläkkeeseen toisessa jäsenvaltiossa kuin siinä jäsenvaltiossa, jossa toimivaltainen laitos sijaitsee?

2) Siinä tapauksessa, että asetuksen N:o 1048/71 67 artiklaa ei voitaisi soveltaa, koska kyse on vanhuuseläkkeen saamiseksi välttämättömän edellytyksen täyttämisestä, onko EY:n perustamissopimuksen 51 artiklaa sovellettava välittömästi ja onko toimivaltaisen laitoksen otettava huomioon jossain toisessa jäsenvaltiossa hankittu oikeus vanhuuseläkkeeseen, jotta se voisi katsoa, että hakija täyttää ikäedellytystä lukuun ottamatta *Ley General de la Seguridad Social*in kodifioidun tekstin 215 §:ssä säädetyn edellytyksen, jonka mukaan hakijalla on oltava oikeus vanhuuseläkkeeseen?

3) Sovelletaanpa asiaan asetuksen N:o 1408/71 67 artiklaa tai EY:n perustamissopimuksen 51 artiklaa, jos toimivaltaisen laitoksen on otettava huomioon jossain toisessa jäsenvaltiossa hankittu oikeus vanhuuseläkkeeseen, edellyttäen, että kyseisellä työntekijällä olisi ollut oikeus saada etuuksia espanjalaisesta sosiaaliturvajärjestelmästä joko pelkästään kansallisen lain nojalla tai yhteisön säännösten ja määräysten nojalla, riittäisikö siihen, että kyseinen työntekijä voisi saada 52 vuotta täytettyään laissa yli 52-vuotiaille työttömille tarkoitettua työttömyyskorvausta pelkästään jossain toisessa jäsenvaltiossa maksettujen maksujen tai hänen Espanjassa sekä tässä toisessa tai useammassa muussa jäsenvaltiossa maksamiensa yhteenlaskettujen maksujen perusteella se, että yhdessä jäsenvaltiossa vaadittu karenssiaika täyttyy hänen osaltaan, vai pitäisikö sitä vastoin *Ley General de la Seguridad Social*in kodifioidun tekstin 161 §:n 1 momentin b kohdassa edellytettyjen karenssiaikojen olla täyttyneet hänen osaltaan?"

15 Aluksi on todettava, että ensimmäinen kysymys on sama kuin edellä mainituissa yhdistetyissä asioissa Martínez Losada ym. esitetty toinen kysymys, johon yhteisöjen tuomioistuin vastasi, ja että nyt käsiteltävän asian toiseen kysymykseen, siltä osin kuin se ei ole hypoteettinen, löytyy vastaus kyseisestä tuomiosta. Ennakkoratkaisukysymykset on siis muotoiltava uudelleen, jotta kansalliselle tuomioistuimelle voitaisiin antaa sellainen vastaus, jonka perusteella se voi ratkaista käsiteltävänään olevan asian.

16 Tältä osin on muistutettava, että yhteisöjen tuomioistuin totesi edellä mainituissa yhdistetyissä asioissa Martínez Losada ym. antamassaan tuomiossa, että Espanjan laissa yli 52-vuotiaille työttömille tarkoitetun korvauksen kaltainen korvaus on asetuksen N:o 1408/71 4 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu työttömyysetuus. Asetuksen 67 artiklan mukaan työttömyyskorvauksen suorittaminen edellyttää kahdentyyppisten edellytysten täyttymistä: ensinnäkin kyseisen säännöksen 3 kohdassa säädetyn edellytyksen täyttymistä (jäljempänä yhteisön oikeudessa säädetty edellytys) ja toiseksi kansallisessa lainsäädännössä säädettyjen edellytysten täyttymistä (jäljempänä kansalliset edellytykset).

17 Tässä tapauksessa yhteisön oikeudessa säädetty edellytys täyttyy vain siinä tapauksessa, että asianomainen henkilö on suorittanut tai hänen katsotaan suorittaneen vakuutusmaksut Espanjan sosiaaliturvajärjestelmään. Kuten yhteisöjen tuomioistuin on todennut edellä mainituissa yhdistetyissä asioissa Martínez Losada ym. antamansa tuomion 37 kohdassa, kansallisen tuomioistuimen tehtävänä on määritellä tältä osin, ovatko kaudet, joiden aikana Espanjan toimivaltainen laitos on maksanut vakuutusmaksuja sairausvakuutus- ja perheavustusjärjestelmiin pääasian kantajan puolesta, kansallisen lainsäädännön mukaisia vakuutuskausia.

18 Jos ilmenee, että asianomainen henkilö ei ole suorittanut eikä hänen katsota suorittaneen vakuutusmaksuja viimeksi Espanjan sosiaaliturvajärjestelmään, hän ei voi vaatia riidanalaista korvausta asetuksen N:o 1408/71 67 artiklan sen enempää kuin perustamissopimuksen 51 artiklankaan perusteella. Jos hän sitä vastoin on suorittanut tai hänen katsotaan suorittaneen vakuutusmaksuja viimeksi Espanjan sosiaaliturvajärjestelmään, on tutkittava, täyttyvätkö kansalliset edellytykset. Tältä osin on korostettava, ettei ole määriteltävä, onko asianomaisella henkilöllä oikeus vanhuuseläkkeeseen Espanjassa, vaan selvitettävä, täyttääkö hän ikää koskevaa edellytystä lukuun ottamatta edellytykset, joista Espanjan lainsäädännössä on säädetty vanhuuseläkkeen myöntämisen osalta.

19 Tästä seuraa, että kansallisen tuomioistuimen esittämä ongelma on lähinnä sen selvittäminen, määritelläänkö karenssiaika, joka asianomaisen henkilön on täytettävä ennen kuin hän voi vaatia Espanjan lailla käyttöönotetun, yli 52-vuotiaille työttömille tarkoitetun työttömyyskorvauksen kaltaista korvausta, yksinomaan kyseisen jäsenvaltion lainsäädännön vai yhden tai useamman sellaisen jäsenvaltion lainsää-

dännön mukaan, jonka sosiaaliturvajärjestelmään asianomainen henkilö on maksanut vakuutusmaksuja. Lisäksi kansallinen tuomioistuin tiedustelee, voiko Espanjan lainsäädännössä edellytetty karenssiaika täyttyä, jos vakuutusmaksut on maksettu kokonaan tai osittain yhden tai useamman muun jäsenvaltion sosiaaliturvajärjestelmiin.

20 Espanjan hallitus väittää, että jotta asianomainen henkilö voisi saada Espanjan lain 215 §:n 3 momentin mukaan yli 52-vuotiaille työttömille maksettavan työttömyyskorvauksen, hänen täytyy täyttää kyseisen lain 161 §:n 1 momentin b kohdassa säädetyt karenssiajat.

21 Komissio katsoo, että Espanjan laissa asetettu edellytys, jonka mukaan yli 52-vuotiaille työttömille suoritettavan työttömyyskorvauksen myöntämisen edellytyksenä on vakuutusmaksujen maksaminen vanhuuseläkejärjestelmään 15 vuoden ajan, on yhteensopiva perustamissopimuksen 48 ja 51 artiklan sekä asetuksen N:o 1408/71 kanssa, kunhan vakuutusmaksut voidaan tämän ajanjakson aikana suorittaa kokonaan tai osittain toisen jäsenvaltion sosiaaliturvajärjestelmään.

22 Yhteisöjen tuomioistuin totesi edellä mainituissa yhdistetyissä asioissa Martínez Losada ym. neljänteen ennakkoratkaisukysymykseen antamassaan vastauksessa, että se, että kansallisessa lainsäädännössä edellytetään yli 52-vuotiaille henkilöille tarkoitetun työttömyyskorvauksen myöntämiseksi, että asianomainen on maksanut vakuutusmaksuja 15 vuoden ajanjakson ajan yhden tai useamman jäsenvaltion vanhuuseläkejärjestelmään, ei ole perustamissopimuksen 48 ja 51 artiklan eikä myöskään asetuksen N:o 1408/71 vastaista.

23 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan jäsenvaltiot ovat näet edelleen toimivaltaisia määrittelemään sosiaaliturvaetuuksien myöntämisedellytykset, vaikka niitä tiuken-

nettaisiinkin, kunhan asetetuilla edellytyksillä ei harjoiteta ilmeistä tai peiteltyä syrjintää yhteisön työntekijöiden välillä (ks. vastaavasti asia C-12/93, Drake, tuomio 20.9.1994, Kok. 1994, s. I-4337, 27 kohta).

24 Toimivaltaisella laitoksella on siis oikeus määrätä kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti kyseisessä lainsäädännössä säädetty karenssiaika.

25 Kuten komissio on perustellusti huomauttanut, vakuutusmaksut on kyseisen ajanjakson aikana kuitenkin voitava suorittaa kokonaan tai osittain toisen jäsenvaltion sosiaaliturvajärjestelmään.

26 Ennakkoratkaisukysymyksiin on siis vastattava, että karenssiaika, joka asianomaisen henkilön on täytettävä ennen kuin hän voi vaatia Espanjan lailla käyttöönotetun, yli 52-vuotiaille työttömille tarkoitetun työttömyyskorvauksen kaltaista korvausta, määräytyy kyseisen jäsenvaltion lainsäädännön mukaan, kunhan karenssiajan katsotaan täyttyneen myös siinä tapauksessa, että vakuutusmaksut on maksettu kokonaan tai osittain yhden tai useamman muun jäsenvaltion sosiaaliturvajärjestelmiin.

Oikeudenkäyntikulut

27 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneille Espanjan ja Yhdistyneen kuningaskunnan hallituksille ja komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (viides jaosto)

on ratkaissut Juzgado de lo Social de Santiago de Compostelan 21.9.1995 ja 30.4.1997 tekemillään päätöksillä esittämät kysymykset seuraavasti:

Karenssiaika, joka asianomaisen henkilön on täytettävä ennen kuin hän voi vaatia Espanjan sosiaaliturvaa koskevalla yleislailla, sellaisena kuin se on kodifioituna 20.6.1994 annetulla kuninkaan asetuksella nro 1/94, käyttöönotetun, yli 52-vuotiaille työttömille tarkoitetun työttömyyskorvauksen kaltaista korvausta, määräytyy kyseisen jäsenvaltion lainsäädännön mukaan, kunhan karenssiajan katsotaan täyttyneen myös siinä tapauksessa, että vakuutusmaksut on maksettu kokonaan tai osittain yhden tai useamman muun jäsenvaltion sosiaaliturvajärjestelmiin.

Moitinho de Almeida Gulmann Edward

Sevón Wathelet

Julistettiin Luxemburgissa 25 päivänä helmikuuta 1999.

R. Grass J.-P. Puissochet

kirjaaja viidennen jaoston puheenjohtaja